

Vysvětlivky ke zkratkám a způsobu označování rozebíraných příkladů:

DPA - doslovný překlad adekvátní; zobrazeno normálním řezem písma.

DPN - doslovný překlad neadekvátní; zobrazeno normálním řezem písma podtržené.

FEA - Funkční ekvivalent adekvátní; zobrazeno tučně.

FEN - funkční ekvivalent neadekvátní; zobrazeno tučně podtržené.

SUBJ - subjektivní vklad adekvátní; zobrazeno kurzívou;

- subjektivní vklad neadekvátní; zobrazeno kurzívou podtržené.

CH - chybně;

zobrazeno tučně podtržené kurzívou.

ale staví srozumitelnost do protikladu k básnickosti. Troufám si tvrdit, že mnohdy „zapeklitá a zašifrovaná formule“ originálu nemusela být v době vzniku hry takto pocitována. Je fakt, že dramatik využívá metafor častěji než mnozí jeho současníci a že se tím i vyslavoval jejich posměchu (např. Robert Greene či Ben Jonson). Nové bylo Shakespearovo řetězení metafor, vytváření metaforických „trusů“ (image-clusters). Po vzoru dobové rétoriky bylo ale i u tohoto dramatika obrazné vyjadřování způsobem vyjevování smyslu, ne jeho zastíráním. Metafora jako princip tvorby je konec konců podstatou celé Shakespearovy tvorby. Svět je jeviště, divadelní hra je metafora světa. Shakespear při tvorbě obrazných pojmenování čerpá z každodenního života a běžné řeči. Navíc je dnes už obtížné určit, které kolokace a vazby byly pocitovány současně jako příznakové, nezvyklé, zatemnělé. Doslovným převodem se nicméně takovými stávají. Nepléduji za zjednodušování a nebasnické vysvětlování Shakespearovy dikce. Jen chci upozornit na to, že by překladatel měl mít vždy na paměti rozpor mezi „přijatelností“ či příznakovostí toho kterého obrazného vyjádření pro dramatikovy současníky a dnešní diváky a čtenáře a na základě tohoto poznatku text překládat.

Problém ekvivalence formální a obsahové

Rozpor mezi sémantickou hustotou češtiny a angličtiny, větší abstraktnost angličtiny oproti češtině, posun významu některých slov a rozdíl v jejich významovosti, metaforičnost textu při vědomí vypjaté dramatické situace ukáží na příkladu překladatel-

ských řešení úryvku z Coriolanovy řeči (*Coriolanus*; III/1/140-150).

Brutus se snaží umlčet rozezlý Coriolanův útok proti stávajícím poměrům v zemi slovy: „Enough, with over-measure“ (Dost, to už je příliš). Coriolanus se ale umlčet nenechá a pokračuje v ostrých výpadech. To znamená, že dikce jeho řeči by neměla být v rozporu s vypjatě dramatickou situací promluvy.

Coriolanus:

What	may be	No.	take	more!
Seal	what	both divine	and human	
Where	one	withall!	This double	worship.
Insult	without all	does disdain	with cause,	the other
Cannot	conclude	where gentry,	title,	wisdom.
Of general	ignorance -	the yea and no		
Real	necessities,	omit		
To unstable	slightness.	the while		
Nothing	is done	so	barred,	it follows.
				47

Doslovný hrubý překlad:

Ne, slyšte (přijměte) víc!

To, při čem se dá přísahat, ať božské či lidské, nechť zpečetí (potvrdí) konec mé řeči. Tato dvojí důstojnost (autorita, vláda),

kde jedna část odůvodněně pohrdá a druhá

bezdůvodně uráží, kde urozenost, titul, moudrost

nemohou rozhodovat bez „ano“ či „ne“ (schválení)

obecnou ignorancí - to nutné svazuje

skutečnou nezbytnost a dává hned místo

vtřkavé rozmarnosti. Když je takto účelovost (vládnutí)

podvázána, následuje to,

že nic není účelné (smysluplné) vykonáno.

Originál má na deseti řádcích 71 slov a celkem 101 slabik. V průměru tedy 1,42 slabiky na slovo. Odečteme-li pět slov neplnovýznamových (členy a osobní a ukazovací zájmena), složené slovesné tvary, předložky a spojky, dá se říct, že text obsahuje 47 sémantických / významových jader (překladvých jednotek). Formálně jde o pětistopý jamb, dva verše (4. a 8.) jsou o stopu delší, na prvním a posledním řádku jsou půlverše.

Úryvek obsahuje čtyři věty. 1/ Imperativní: je obrácená k adresátovi a sdělující intenci mluvčího mluvit dál. 2/ Zvolací: mluvčí se zapřísahá sám sobě. 3/ Argumentační: pomocí paralel staví proti sobě dva protikladné přístupy. 4/ Ostrá pointa. Význam některých slov originálu osciluje mezi abstraktním pojmem a odkazem ke konkrétní skutečnosti v kontextu básně (worship, gentry, title, wisdom, ignorance, necessities, slightness, purpose).

Doucha (1858)	Sládek (1902)
<p><i>Coriolanus:</i></p> <p>lidská i božská může přísaha, ať zpečetí, čím skončím! Dvojitě to panstvo - část kde jedna pohrdá bez příčiny; kde vážnost, vznešenost i moudrost nemůže nic usoudit, leč obecná až řekne zhlupělost své „ano, ne“, - toť s pravou potřebou se minout musí, i hned místo dát nestálým třetím. Kdež tak zahrazen jest záměr, tam jest následek, že nic v svůj záměr nejde.</p>	<p><i>Coriolanus:</i></p> <p>Vše, při čemkoli se přísahá, ať božské to, neb lidské, zpečet to, čím končím! Dvojaké to vládařství, kde jedna strana pohrdat má proč a druhá tupí bez vsí příčiny, kde hodnost, rod ni moudrost nemohou nic učiniti, neřekne-li jim obecný nerozum své „ano, ne“, - ta dvojitě vláda musí zanedbat, co vpravdě potřebno, a místo dát jen vratkým cetkám. Tam, kde řádný cíl jest takto hrazen, k cíli řádnému nic učiněno býti nemůže.</p>

Škorpík (1959)

Fröhlich (1980)

Coriolanus:

A málo! Všechno, při čem lze přísahat, božské i lidské, zpečet, čím končím! Toto dvojitě panství, kde jedna pravem pohrdá, druhá jen zupnutí kdoví nač, kde titul, rod a moudrost se tu učest nemohou než s přivolením obecné tuposti - to nemůže než zanedbat potřebné a nechat vůli vylučivé povrchnosti, pranic k věci, a pro věc teprv nic.

Jurek (2004)

Hilský (2008)

Coriolanus:

Ne, řeknu vám víc. A stvrdím svoje slova přísahou bohům i lidem! Tohle dvojitě, při kterém, jedním tvoří, druhý boří, při němž je původ, titul, moudrost na nic a o nicem se nesmí rozhodnout, dokud to ignoranti nedovolí, to vede k tomu, že vše podstatné jde stranou, řeší se jen podružnosti a všechno ztrácí smysl.

Coriolanus:

Vše, při čem lze přísahat na nebi či na zemi, zpečetuje moje slova. Tahle podvojná moc, kdy obě strany prava či nepráva se jenom urážejí, kdy urozená moudrost nemá možnost nic rozhodnout bez tlupy ignorantů, co říká si tu lid - taková vláda nemůže řešit důležitější věci a tone v malichernostech.

Doucha

1	Ne,	slyšte	víc!	Co	stvrditi
2	lidská i božská	může	prísaha		
3	ať zpečetí, čím skončím!	skončím!	Dvojitě		
4	to panstvo - část, kde	kde	jedna	pohrdá	
5	za důvodem, a druhá bujně	bujně	jišá		
6	bez příčiny; kde vážnost, vznešenost	vznešenost			
7	i moudrost nemůže nic	usoudit,			
8	leč obecná až řekne	zhlupělost			
9	své „ano, ne“, - toť s pravou	potřebou			
10	se minout musí, i hned	místo dát			
11	nestálým třetím. Kdež tak	zahrazen (jest)			
12	jest záměr, tam jest následek,	že nic			
13	v svůj záměr nejde.				48

Douchův překlad má 71 slov na 13 řádcích a 125 slabik. V průměru je zde tedy 1,76 slabiky na slovo. 3 řádky jsou přidány, půlverše jsou zachovány. Překladatel tedy mění formu, nastavuje počet versů, ve snaze obsáhnout sémantický obsah originálu. Metrum je pravidelné, bez rozšiřování počtu stop. Sémantických jader (překladových jednotek) je 48, tedy prakticky stejně, jako má originál.

Překlad odpovídá originálu i po kompoziční stránce. Při převodu obsahu využívá překladatel nejvíce prostředky doslovného, přímého překladu (DPA 39)¹³, někdy doslovnost brání koherenci (DPN 3)¹⁴, jednou volí adekvátní funkční ekvivalent (FEA)¹⁵ („but by“ nahradí „až řekne“), ve dvou případech použil překladatel sporného funkčního ekvivalentu (FEN)¹⁶ („worship“ jako „panstvo“; „slightness“ jako „třetím“), tři sémantické jednotky jsou přeloženy chybě (CH)¹⁷ („insult“ jako „jásá“; „without all reason“ jako „bujně“; „conclude“ jako „usoudit“). Abstraktní výrazy jsou většinou ponechány jako abstrakta (vážnost, vznešenost, moudrost, zhlupělost, potřeba, nástledek, záměr), některá jsou sporně konkretizována (panstvo, třetím). Z originálu překladatel nic nevynechal, ani do překladu nic subjektivního nepřidal. Z hlediska dramatického účinku překlad podle mého soudu postrádá občas koherenci a údernost. Je to

13 DPA – doslovný překlad adekvátní; zobrazeno normálním řezem písma.

14 DPN – doslovný překlad neadekvátní; zobrazeno normálním řezem písma podtržené.

15 FEA – funkční ekvivalent; zobrazeno tučně.

16 FEN – funkční ekvivalent neadekvátní; zobrazeno tučně podtržené.

17 CH – chybné; zobrazeno tučně podtržené kurzívou.

dáno zachováním abstraktních výrazů a nadměrnou doslovností překladu („at“ zpečetí, čím skončím, pohrdá za důvodem“; „Kdež tak zahrazen [...] nejde“). Velkou roli při posuzování překladu samozřejmě hraje i aspekt „stárnutí jazyka“ a proměna jazykového citu čtenářů a diváků.

DPA	DPN	FEA	FEN	CHYBY	SUBJ	CHYBÍ
39	3	1	2	3	0	0

Sládek

			Ne,		beře	víc.
1		při čemkoli	se přisáhá,			
2	Vše,	neb lidské,	zpečel	to (čím)		
3	at' božské to,	Dvojaké to	vladařství,			
4	čím končím!	jedna	strana	pohrdat	má proč	
5	kde	tupí	bez vsí	příčiny,		
6	a druhá	rod	ni moudrost	nemohou		
7	kde hodnost,	neřekne-li	jin			
8	nic učinití,	nerozum	své „ano, ne“,			
9	obecný	vláda	musí	zanedbat,		
10	ta dvoji	potřebno,	a místo dát			
11	co vpravdě	vratkým	estkám.	Tam, kde	řádný	ořl
12	jez	hrázen,	k eřli	řádnému		
13	jest takto	učiněno	býtí, nemůže.			
14	nic					52

Sládkův překlad má 75 slov na 14 řádcích a 130 slabik. V průměru je zde tedy 1,73 slabiky na slovo, 4 řádky jsou přidány, zachován je pouze jeden půlverš. Ve snaze převést v úplnosti sémantický obsah originálu Sládek rovněž rozšiřuje počet versů, zde dokonce o čtyři. Zachovává ale důsledně pětistopý jamb. Je tedy metricky pravidelnější než originál. Sémantických jader má 52, tedy o 5 více než originál.

Kompoziční překlad odpovídá originálu, ale druhá věta je rozšířena opakováním podmětu („Ta dvojí vláda“). Při převodu obsahu využívá překladatel nejvíce prostředky doslovného, přímého překladu (36), v pěti případech je doslovnost nevhodná, daná interferencí originálu, třikrát volí překladatel adekvátní funkční ekvivalent, ve dvou případech použil sporného funkčního ekvivalentu, sedm sémantických jader je ale do textu vloženo navíc.¹⁸ Ve dvou případech jde o opakování slov, ve dvou se snaží překladatel sémantický obsah slova „purpose“ vyjádřit souslovím „řádný cíl“. Výraz „jim“ je zde s ohledem na kontext zavádějící a nevhodný: nastoluje nepatřičnou personifikaci. Další dva subjektivní vklady mohou být dány i potřebami metra. Opakování slov a vlastní vklady do textu narušují dramatický spád. Abstrakta jsou většinou ponechána, konkretizace slovy „cetkám“ a „hrozen“ je nevhodná. V syntaxi je patrná interference originálu (2. věta). Pro uvedené posuny vyznívá text místy nekoherentně, zejména pak v závěru.

DPA	DPN	FEA	FEN	CHVBY	SUBJ	CHYBÍ
36	5	3	1	0	7	0

Saudek

		A málo!	Všechno, i lidské,
1			
2	při čem lze	přísahat,	
3	Zpečej, čím končí!	Toto dvojí	
4	kde jedni	právem	pohrdají,
5	jsou zpupní kdoví nač,	kde titul,	rod
			a moudrost

18 SUBJ – subjektivní vklad adekvátní a neadekvátní: zobrazeno kurzívou a kurzívou podtržené.

6	se usněst	nemohou	než	s přivolením
7	obecné	tuposti	- to nemůže než	
8	zanedbat	potřebné	a nechat vtíli	
9	vrtikavé	povrchnosti,	pranic	k věci
10	a pro věc	teprv	nic.	
				38

Saudkův překlad má 56 slov a celkem 101 slabik. V průměru je zde tedy 1,8 slabiky na slovo. Pětistopý jamb je v jednom řádku rozšířen o jednu stopu, oba půlverše jsou zachovány. Po formální stránce se tedy překladatel z valné části shoduje s originálem. Po stránce obsahu je zřejmý nižší počet slov, slabik a sémantických jader (38 oproti 47 originálu, tedy o 9 méně).

U překladu je ale už patrná snaha překladatele kondenzovat (one part = jedni) a nahrazovat výrazy originálu funkčními ekvivalenty (právem pohrdají, zpupní kdoví nač), u některých je ale sporná vazba či zavádějící význam. U druhé věty opět doslovnost překladu poněkud narušuje koherenci. V závěrečné eliptické pointě použil překladatel zdařile prostředky kondenzace českými frazeologismy. I přes značný úbytek sémantických jader lze říct, že nic podstatného v překladu nechybí, dramatická spádnost je podpořena výrazně pointovaným závěrem.

DPA	DPN	FEA	FEN	CHVBY	SUBJ	CHYBÍ
24	2	6	4	0	2	No take real the while it follows

Fröhlich

1		<i>Pchá,</i>	<i>já vám</i>	<i>dám</i>	<i>dost!</i>
2	Lidské	i boží	zaklínání	stvrdí,	
3	čím skončím.	V tomhle dvojvládí,	kde	jedni	
4	mají proč	pohrdat	a druhí	bezdůvodně	
5	urážejí.	kde urozená	moudrost		
6	jedná	jen	z milosti	„ano“ či „ne“	
7	tupého	davu,	podstata	jde k čertu	
8	a jen	se plvte	lavíruje.	Cíl	
9	je zatřasen,	člevědómost			
10	neznámý	pojem.			35

Fröhlichův překlad má 51 slov, 97 slabik. V průměru je zde tedy 1,92 slabiky na slovo. Překladatel zachovával dva půlverše, jeden verš rozšiřuje o stopu. Překlad má 35 sémantických jader, tedy o dvanáct méně než originál.

Překladatel nahrazuje pouze 14 sémantických jader originálu více či méně doslovně. Další čtyři doslovné převody jsou podle mého názoru sporné. V patnácti případech volí funkční ekvivalent, ve dvou případech podle mého soudu sporný (výraz by měl sugerovat nespolehlivé vrtkavé masy). Překladatel opět kondenzuje (zaklínání, jedni, druhí, dvojvládí), kondenzací je i eliptický závěr. Překladatelským posunem modulace, tedy vyjádření téhož významu z jiného hlediska, je nahrazení fráze „Can not conclude but by the yea and no“ frází „jedná jen z milosti ‘ano’ či ‘ne’“ (tady je ale možná poněkud narušená koherence). Najdou se zde tři sémantická jádra, která v originálu nejsou a která podporují dramatickosti. I zde překladatel docílil toho, že nic podstatného z originálu nechybí. Překladatel

dosahuje vyšší expresivity výrazy „z milosti“, „jde k čertu“, „lavíruje“.

D/PA	DPN	FEA	FEN	CHVBY	SUBJ	CHVBY
14	4	13	2	0	2	title cannot it follows

Hilský

1	Ne,	pořád	je to	málo.	
2	Vše,	Lze přísahat	na nebi		
3	či na zemi,	zpečteťuje	moje slova.	(Table)	
4	podvojná	moc,	kdy	obě	
5	či nepráva	se jenom	urážejí.	strany	práva
6	kdy urozená	moudrost	ne má	možnost	
7	nic	rozhodnout	bez tlupy	ignorantů.	
8	co říkáš	tu	lid	- taková vláda	
9	nemůže	řešit	důležitě	věci	
10	a tone	v malichernostech.			38

Hilského překlad má 50 slov, 104 slabiky. V průměru je tedy 2,08. Překladatel zachovává dva půlverše, jeden verš rozšiřuje o stopu. Překlad má 38 sémantických jader, tedy o 9 méně než originál. 12 sémantických jader je přeloženo doslova, v 18 případech je originál nahrazen funkčním ekvivalentem, z toho 3 jsou sporné. Namísto dvou stran stojících v protikladu se tu totiž mluví společně o stranách, přičemž protiklad je vyjádřen výrazy „práva či nepráva“. Překladatel na jedné straně dikci poněkud rozvolňuje – spojením „cannot conclude“ je nahrazeno víceslovným „nemá možnost nic rozhodnout“, jinde ale kondenzuje: místo „what I end withall“ je „moje slova“, místo

„but by the yea and no of general ignorance“ je expresivnější „bez tlupy ignorantů“ a „Purpose is done to purpose“ nahrazuje pointou „a tone v malichernostech“. V 6 případech lze mluvit o subjektivním vkladu překladatele. Překlad pomíjí některé sémantické jednotky originálu a nahrazuje je prvky novými z vlastní invence, které mají aktualizující charakter (co říká si tu lid). Ve snaze o apelativnost a dynamičnost jsou abstrakta nahrazena výrazy konkrétními (na nebi, na zemi, moje slova, bez tlupy, ignorantů).

DPA	DPN	FEA	FEN	CHVBY	SUBJ	CHYBÍ
12	1	14	4	0	7	disdain title it must omit to unstable slightness it follows

Josek

1						víc.
2	A stvrdím	svoje slova	Ne,		řeknu vám	
3	bohům	i lidem!	přísahou			
4	při kterém	jedni	Tohle dvojičádí			
5	při němž je	původ,	tvorí,		druzí	boří,
6	a o ničem	se nesmí	titul,		moudrost	na nic
7	dokud to	ignoranti	rozhodnout,			
8	to vede	k tomu,	nedovolí,			
9	jde stranou,	řeší se	že vše		podstatné	
10	a všechno	ztrácí	<i>fen</i>		podružnosť	
			smysl.			
						36

Můj překlad má 55 slov, 96 slabik. V průměru je zde tedy 1,75 slabiky na slovo, zachovávám dva půlverše,

metrum je pravidelné. Překlad má 36 sémantických jader, tedy o 11 méně než originál.

Doslova je přeloženo 15 sémantických jader (Ne, jedni, druzí, původ, titul, moudrost...). 20 sémantických jader je nahrazeno **funkčním ekvivalentem**. Namísto zastaralého výrazu originálu *worship*, který Schmidttův slovník charakterizuje v daném kontextu jako „vážnost a autorita, o niž se dělí patricijové a plebejci“, je tu „dvojičádí“. Výraz vyjadřuje daný význam a navíc kondenzuje dva výrazy originálu („double worship“) v jeden. Další funkční ekvivalenty jsou: **transpozice** (změna slovního druhu): „přísaha“, „bohům“, „lidem“; **konkretizace** abstraktna v konkrétno: „ignoranti“, „kondenzace: „podružnost“ („unstable slightness“), „všechno ztrácí smysl“ („Purpose so barred, it follows / Nothing is done to purpose“); **modulace** (změna hlediska): „řeknu vám víc“, „jde stranou“; **funkční ekvivalent**: „nedovolí“ (by the yea and no), „řeší se“ (give way the while); **metafora**: „Seal what I end withal“: jde o metaforu lexikalizovanou, běžnou, překlad ji nahrazuje konkretizací „stvrdím přísahou“. Paralelní konstrukci originálu „disdain with cause“ a „insult without all reason“ kondenzují paralelním frazeologismem: „jedni tvoří, druzí boří“. Důvodem kondenzace je nejen rozdílná sémantická hustota jazyků, ale současně i zřetel k dramatickému účinku.

DPA	DPN	FEA	FEN	CHVBY	SUBJ	CHYBÍ
15	0	19	0	0	2	with cause without all reason it must omit slightness it follows

lizace, jejich překladačská strategie směřuje k překladačtu volnějšímu, místy uplatní až adaptační přístup.

Problém překladačtu homonymních slov na příkladu výrazu „tongue“

Jedním z výrazů, který má v angličtině, a tedy i u Shakespeara větší míru abstraktnosti než v češtině, je například slovo „tongue“ (jazyk). Kromě označení „nástroje řeči“ v anatomickém smyslu může totiž tento výraz vyjadřovat významy jiné (jako abstraktum – řeč, mluva; jako synekdocha – člověk apod.), navíc se vyskytuje v řadě frazeologických spojení. I v češtině se toto slovo vyskytuje v přeneseném významu (řeč) či v různých frazeologismech, např. „držet jazyk za zuby“. Problémem pro překladače je rozhodnout se, kdy slovo přeložit lexikálním ekvivalentem „jazyk“ a kdy bude naopak vhodnější volit metodu zobecnění, konkretizace po smyslu apod. V tomto přístupu existuje rozdílnost jak diachronní – starší překladačelé jeví tendenci nahrazovat „slovo slovem“ a tedy výraz „jazyk“ zachovat, zatímco pozdější překladačelé hledají spíš funkční ekvivalenty, ale jsou zde rozdíly i synchronní v různém přístupu překladačelů stejné generace.

V *Hamletovi* se slovo „tongue“ objevuje celkem sedmnáctkrát. Rád bych na konkrétním příkladu tohoto slova ukázal, jak se v různých vazbách a kontextech „význam“ slova proměňuje, a sledoval postupy překladačelů při jeho převodu do češtiny.

(1) Pouze v jednom případě se zde tento výraz objevuje v konkrétním anatomickém smyslu jako předmět:

	Originál	Doucha	Sládek	Saudek	Fröhlich	Hilský	Josek
řádky	10	13	14	10	10	10	10
slova	71	71	75	56	51	50	55
slabiky	101	125	130	101	97	104	96
průměr	1,42	1,76	1,73	1,8	1,92	2,08	1,75
půlverše	2	2	1	2	2	2	2
o stopu	2 verše			1 verš	1 verš	1 verš	
DPA		39	36	24	14	12	15
DPN		3	5	2	4	1	
FEA		1	3	6	13	14	19
FEN		2	1	4	2	4	
CH		3					
SUBJ			7	2	2	7	2
chybí				5	3	12	6
sém. j.	47	48	52	38	35	38	36

Přehled dokládá, že sémantická hustota češtiny je nižší než v angličtině, přičemž průměrná délka českého slova v uvedeném úryvku je v rozpětí 1,73 až 2,08 slabiky, tedy v průměru nižší než Levým uváděná hodnota 2,4 slabiky na slovo. Je to dáno tím, že v metricky vázaném verši volí překladačelé přece jen slova kratší, než jak by činil v textu prozaickém. Starší překladačelé (Doucha, Sládek) podřizují formu obsahu, a Sládek za cenu opakování a vlastních vkladů do textu dokonce docílí vyššího počtu sémantických jader, než má originál. Akcent je u těchto překladačelů kladen na lexikální složku textu, která je v převážné míře převáděná do slovné. Pozdější překladačelé více respektují formální aspekty originálu za cenu nižšího počtu převedených sémantických jader. Je u nich patrná i tendence zohledňovat v překladačtu i nelexikální, specificky dramatické aspekty textu. Volí cestu náhrady originálu funkčními ekvivalenty, používají kondenzace, konkre-

<p>Doucha (1858)</p> <p><i>Coriolanus.</i></p> <p>Ne, slyšte víc! Co stvrditi lidská i božská může přísaha, ať zpečetí, čím skončím!! Dvojité to panstvo – část kde jedna pohrdá za důvodem, a druhá bujně jása bez příčiny; kde vážnost, vznešenost i moudrost nemůže nic usoudit, leč obecná až řekne zhlupělost své „ano, ne“, – tot' s pravou potřebou se minout musí, i hned místo dát nestálým tretům. Kdež tak zahrazen jest záměr, tam jest následek, že nic v svůj záměr nejde.</p>	<p>Sládek (1902)</p> <p><i>Coriolanus:</i></p> <p>Ne, beřte víc: Vše, při čemkoli se přísahá, ať božské to, neb lidské, zpečet to, čím končím! Dvojaké to vladařství, kde jedna strana pohrdat má proč a druhá tupí bez vší příčiny, kde hodnost, rod ni moudrost nemohou nic učiniti, neřekne-li jim obecný nerozum své „ano. ne“, - ta dvojí vláda musí zanedbat, co vpravdě potřebno, a místo dát jen vratkým cetkám. Tam, kde řádný cíl jest takto hrazen. k cíli řádnému nic učiněno býti nemůže.</p>
<p>Saudek (1959)</p> <p><i>Coriolanus.</i></p> <p>A málo! Všechno, při čem lze přísahat, božské i lidské, zpečet, čím končím! Toto dvojí panství, kde jedni právem pohrdají, druzí jsou zpupní kdoví nač, kde titul, rod a moudrost se usnést nemohou než s přivolením obecné tuposti – to nemůže než zanedbat potřebné a nechat vůli vrtkavé povrchnosti, pranic k věci, a pro věc teprv nic.</p>	<p>Fröhlich (1980)</p> <p><i>Coriolanus.</i></p> <p>Pchá, já vám dám dost! Lidské i boží zaklínání stvrdí, čím skončím. V tomhle dvojevládí, kde jedni mají proč pohrdat a druzí bezdůvodně urážejí, kde urozená moudrost jedná jen z milosti „ano“ či „ne“ tupého davu, podstata jde k čertu a jen se plytce lavíruje. Cíl je zatarasen, cílevědomost neznámý pojem.</p>
<p>Josek (2004)</p> <p><i>Coriolanus:</i></p> <p>Ne, řeknu vám víc. A stvrdím svoje slova přísahou bohům i lidem! Tohle dvojevládí, při kterém jedni tvoří, druzí boří, při němž je původ, titul, moudrost na nic a o ničem se nesmí rozhodnout, dokud to ignoranti nedovolí, to vede k tomu, že vše podstatné jde stranou, řeší se jen podružnosti a všechno ztrácí smysl.</p>	<p>Hilský (2008)</p> <p><i>Coriolanus:</i></p> <p>Ne, pořád je to málo. Vše, při čem lze přísahat na nebi či na zemi, zpečetí uje moje slova. Tahle podvojná moc, kdy obě strany práva či nepráva se jenom urážejí, kdy urozená moudrost nemá možnost nic rozhodnout bez tlupy ignorantů, co říká si tu lid – taková vláda nemůže řešit důležité věci a tone v malichernostech.</p>